

ՄԷՇԱՄԱՌԱՅԸ

ՀԱՄԱԿԱՆԱՅԻՆ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ

— ԽՈՒՆԹԵՐ 1 ՂԱՆԴՐԱՆԻ —

ՆԵՐԿԱՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Օրուան խնդրոց մէջ ամենէն աւելի հակադասութիւն մ'ընծայող դէպքն է՝ Թօքմիլի մարզի զինքն վերածման և փոխադրութեան ծրագիրներն ընդունուած ըլլալուն հակառակ, օսմարժեթից, փոխանակ քիչ քիչ բարձրանալու և յարգի ըլլալու և քաղաքական հրապարակաց վրայ, ընդհակառակն երթալով յարգերէն կոտորելը:

Արդարև տարակոյտ չկայ թէ Թօքմիլի քաղաքներն և նահիլներն, այսինքն երկու ամսոյ մօտ ատենէն ի վեր, դրամական հրապարակներն այդ ծրագիրն նոյն ատենէն իբրև թէ երկուստէք ընդունուած նկատելով կամ ընդունուիլը հաւանակաւ նուիրեալ խիստ մօտ համարելով, օսմարժեթից ալ այն ատենէն ի վեր ըստ այնմ յարգմ'ընծայել սկսած էին, Բոսնոյ լիւրը 12 Վ/2էն հետզհետէ մինչև 14 Վ/2ի բարձրացնելով, ուր կ'ընտնուէր սո Թօքմիլի ծրագրին վերջնապէս ընդունուելուն օրերը, այնպէս որ յիշեալ ծրագրին պաշտօնագէս ընդունուելէն նոր բարձրացում մ'ալ յառաջ գալու տեղի չէր մնացած ոչ ոք:

Բայց զօնէ կրօնականէր որ դուրս վերջնական և պաշտօնագէս ընդունուիլը՝ աւելի ևս հաստատութիւն պիտի տար օսմարժեթից նոյն պահուն ու, նեցած զնոյն, քան թէ ընդունուելէն ետք արագէս թուրքալով յարգը կոտորելու սկսէր հըրապարակներ վրայ, եւ ահա քուն այս բանն է շատին ալ հաւանական երևցած բանը:

Թօքմիլի ծրագրին ընդունուելէն՝ օսմարժեթից քիչ մ'աւելի բարձրացումը կ'յուսատեւէր, սա հաշուով թէ, քանի որ ըստ յիշեալ ծրագրին, օրինակի համար 0/0ին 5 տոկոսաւոր Բոսնոյ

սոյխը իր շրջաբերութեան ելած միջին գինը հիմն բանելով, 100 ոսկինոցը 50 ոսկի պիտի արժէր, 3 տարուան տոկոսն ալ որ կընէ 15 ոսկի, ասոր ալ կէող զեղչելով մնացած 7 Վ/2 ոսկին մայր գնոյն վրայ աւելցնելով պիտի ունենայինք 57 Վ/2 ոսկի, զիչելով այս մայր գնոյն դուրս մարէն ալ 0/0ին 20ը (0/0ին 5 տոկոսաւոր եղած ըլլալուն համար) պիտի մնար 46 ոսկի, այսինքն է 100 ոսկինոց հին քօնսոյխէն փոխարէն պիտի ստանայինք 0/0ին 5 տոկոսաւոր 46 ոսկինոց նոր քօնսոյխէ մը, տոկոսեաց վճարումն ալ երաշխաւորեալ ըլլալու պայմանաւ:

Ըսել է թէ մեր ամեն մէկ 100 նոց հին քօնսոյխէն, ըստ Թօքմիլի ծրագրին պիտի արժէր այսօր 46 ոսկինոց նոր քօնսոյխէ մը, իսկ զուտ ոսկեղբամով ինչ պիտի արժէր:

Ասոր ոսկեղբամ արժէքն ալ գանձելու համար՝ պէտք է զիտնանք թէ նոր երեւիք 0/0ին 5 տոկոսաւոր քօնսոյխէ ինչ զին պիտի ունենայ հրապարակներ վրայ, փոխարէնը ոսկի համարելու պայմանաւ:

Երայտ է թէ նոր կնքուած 8 միլիոն ոսկու պոխառութեան 0/0ին 6 տոկոսաւոր թղթերը, որոնք թէ՛ տոկոսեաց վճարումն և թէ՛ միւս օսմարժեթից վրայ ունենալիք նախամեծարութեամբը ապահովեալ են, շրջաբերութեան պիտի երևն 0/0ը 88 գնով, իսկ նոր 0/0ին 5 տոկոսաւոր քօնսոյխէ, որ այնքան ապահովեալ չէ և յետագաս է քան զնոր փոխառութեան թղթերն և 0/0ին 5 տոկոսով, պիտի ըլլայ բնականաբար 0/0ը 70, և կամ աւելի յառաջ երթալով երկնագրէնք թէ ըլլայ 0/0ը 60, որ ըսել է թէ նոր երևիք 0/0ին 5 քօնսոյխէն 100 ոսկինոցը հրապարակներ

վրայ լուտ ոսկեղբամ 60 զլ. պիտի ընէ, հետեւեալ 100 ոսկինոց հին քօնսոյխէն փոխարէն մեր առնելիք 46 ոսկինոց վերածեալ նոր քօնսոյխէն ալ հրապարակներ վրայ զուտ 27 Վ/2 ոսկի պիտի արժէ:

Ըսել է ուրեմն թէ, յիշեալ ծրագրին վերածման պայմաններուն համեմատ, մեր պոստուան ձեռքերին ունեցած 0/0ին 5 քօնսոյխէներուն ամեն մէկ 100 ոսկինոց թուղթը այսօր 27 Վ/2 ոսկի ընելու է, ըսել է 25, 22 լում 20 ոսկի, մինչդեռ այսօր հաշիւ 13 կամ 14 ոսկի կընէ, որ ըսել է թէ՛ ամեն մէկ 100նոց հին քօնսոյխէ տեղ տըրուած 40 կամ 46 ոսկինոց նոր քօնսոյխէ 13 կամ 14 ոսկի, այսինքն 0/0ը 35 հաշիւ պիտի ընէ հրապարակներ վրայ:

Ինչո՞ւ համար այս և ինչէն է ոյս տարբերութիւնը:

Չայս քիտնալու համար անդիսական թերթերն քիչ մ'աչքէ անդրեւելու է, որոնք Թօքմիլի ծրագրին վրայօքը կ'ստան վերջի օրերս:

Լոնտոնի զլխաւոր թերթերը ոչ անքան յուսալից որչափ պաղ աչօք կ'նկատեն Թօքմիլի ծրագրէր, սակայն կ'ընտնէին թէ ամենքն ալ մալթի մէջ վաճար ի շահէ խաբխալելով չնկնար որոշ գաղափար մը ունենալ կամ սոյն ծրագրին ուղին ըմբռնել, և վերահասու ըլլալ թէ ինչ արդիւնք պիտի յառաջ բերէ, թէ օսմարժեթից քօնսոյխէն և թէ օսմարժեթեաց կապութեանը վրայ:

Իքօնօմիթ և Կիւլիքիթիթ վրամական թերթերն երկուքն ալ անվտանգ են ծրագրին ալի պայմաններ վրայ, որ իր երաշխաւորութիւն՝ խել մը անուղիշէ արոց հասցիներ ցոյց կը տայ, որոնք և հաշիւ արժեքեալը՝ խառն Մասնաժողովոյ

պիտի յանձնուին, բայց որոց 1/3 մասը Մասնաժողովէն նորէն Գանձուն պիտի վերադարձուի, մինչև որ սորա ծախուց զին 6էին 14 միլիոնի գումարը զոցուի:

«Չենք կրնար տեսնել, կքսէ Իքօնօմիթ թերթը, թէ Թօքմիլի ծրագիրը ինչ հիման վերայ կ'յուսայ ինքզինքը հաճելի ընել օսմարժեթեաց արժեքեալը, Արժեքեաց իրաւունքն նիւթագէս զեղչ մ'ընելը ամենի կըրնար բլլալ անշուշտ՝ եթէ զեղչեալ վճարումն համար նոյն համեմատութեամբ ապահովութիւն կամ երաշխաւորութիւն մը տրուած ըլլար, մինչդեռ այդ ծրագրին բուն ցոյց տըրուածը սա է թէ՛ այդ զեղչմունք հետ, արժեքեաց ասկէ առաջ ունեցած բոլոր երաշխաւորութիւններն (կարանթի) ալ միտանելու գարծուելով Գանձուն կ'յանձնուին կոր:

«Թուրքիոյ բոլոր զլխաւոր հաստիքից աղբիւրներն ալ այժմ արժեքեաց ձեռքը գրաւ թողուած կ'անուին, մինչդեռ այդ գրաւականներն կամ երաշխաւորեալ հասցիներն հիմայ կ'պահանջեն որ ետ տրուին, ասոր տեղ իսկ մը տարակուսելի հաստիքից կեղծ երաշխաւորութիւն մը ցոյց տրուելով, որք պիտի բաղկանան եւեր Պուլխարիոյ, Կիւլքիթի, Սերիկի և Գաւառագի տուրքերովը:

Արդարև այս վերջինները կըրնային իբր յաւելածական ապագայ երաշխաւորութիւններ ցոյց տրուիլ առաջին ընդհանուր հաստիքից վրայ, որոնք արդէն գրաւ դրուած են, մինչդեռ եթէ նոր զիջում մը կայ եղած օսմարժեթեաց կապութեանը օսմարժեթեաց Գանձուն կապութեանը մը հաստիքից և արոց վրայ պիտի հսկէ:

Իսկ շիտակն ալ սա է թէ՛ այդ խառն Մասնաժողովոյ հաստատութեան զիջումն ալ՝ Դուռը իր ընելիք 8 միլիոն ոսկւոյ փութառութեան Իսթիք համար քրած է, և այսպիսի Մասնաժողովոյ մը հաստատութիւնը ինչքան ալ փափաքելի բլլայ, դարձեալ ոչ նուազ տարօրինակ բան պիտի բլլայ տեսնել՝ որ ժողովուրդը սոսկ մաքսային բարեփոխանք խոստմանը վրայ փոխ բստակ տայ Դրան, և կամ օսմտարժեքները հանեն յօժարակամ իրենց ձեռքը արդէն դրոշմաւոր երաշխաւորութիւններն ետ դարձնեն Գործնականագէտ տնտէս կրնան փոքրարժէք բան մը նկատուիլ, բայց ասի պատճառ մը և իրաւունք չէ թէ ինչու համար պանք բլլուին կամ չտեսնուիլու գործերն ։

Իսկ Պիւլիքիսթ թերթը աւելի կծու կերպով կ'ընտաւատէ յիշեալ ծրագիրը և զանի՝ ժողովուրդը զրօսցնելու յատուկ կոչութիւնը մը կ'համարէ, իբրեւ իրաւունք մը պիտի չունենայ եւ հետեւեալ կերպիւ կ'շարունակէ իր քննադատութիւնը ։

«Ոստանցոց համար առաջին և ամենակարեւոր պէտքն է, կըսէ, 8 միլիոնի նոր փութառութիւնը, որով թղթադրամը վերացնել, երկրուն պարտքը վճարել և Սուլթանին ու իր փաշաներուն քաւկացը մէջ տեղը դրուելիք հաւասարակշիւութիւն մը ձեռք բերել կ'իտրհուի ։ Այս փութառութիւնը 0/0ին 6 տոկոս և 1/4 զիջումաբէն զատ, միւս բոլոր արժէթղթոց վրայ ալ նախադասութիւն եւ առաջնութիւն մը պիտի ունենայ եղեր...»

Բայց ահա այդ կարծեցեալ առաջնութիւնն է որ վեր ի վայր կ'տապալէ ամբողջ ծրագիրը ։

Ռուսիա, Պիւլիքի գաշտագրին ատենագրութեանցը մէջ, խոստացած և յանձն առած էր որ պատերազմական տուգանքի իրաւունքը յետագաս պիտի նկատէ մինչև այն թուականը Օսմ. Դանձէն առնելիք ունեցող արժէքները իրաւունքէն ։ Արդ մէկ մը որ՝ Ռուսիա կրնայ իր պատերազմի տուգանաց իրաւունքէն յետագաս նկատել այդ 8 միլիոնի նոր փութառութեան արժէթղթերն, որք Պիւլիքի գաշտագրէն յետոյ գոյութիւն ստանալով, անկէ առջի օսմ. արժէթղթոց վրայ ալ իրաւունք նախադասութիւն մ'ստացած են ։

Երկրորդ որ Պիւլիքիոյ Արեւելեան Բումէլիի և այլ նոր գոյացած տրոց հասոյթները կրնայ բլլալ որ Ռուսիա չընդունէ և դէմ կենայ այդ նոր փութառութեանը իբր երաշխաւոր

րութիւն ցոյց տրուած հասոութիւն կարդին մէջը դրուելուն ։ Հետեւաբար կրնայ բլլալ և անհաւանական չէ որ Ռուսիոյ ունեցած պատերազմական տուգանաց իրաւունքը՝ նոր փութառութեան իրաւունքը փութառութեան գալ յանգի, և եթէ 8 միլիոնի փութառութեան իրաւունքը վտանգեւելու բլլայ, այլ ևս ո՛ր կ'մընայ օսմ. հին արժէքները իրաւունքը, որ նոր փութառութեան իրաւունքէն ալ յեղադասուած է ։

Անկէ աւելի յայտնի և ճշմարիտ բան չկայ թէ, բնաբան մ'ալ չահաւոր և օգտակար չլինար բլլալ թուրքոյ, բայց եթէ այն ատեն երբ սա բոլոր իր գործոց տնտեսութիւնըն ու վարչութիւնը Արեւելեան տէրութեանց ձեռքը յանձնէ անկեղծօրէն ։

Դուռը տակաւին տրամադիր չերկիր այս խիստ և դժգոհ հարկը ճանչելու, բայց մինչև որ ճանչէ և համոզուի, Օսմ. կայսրութեան համար թէ՛ փարչական և թէ՛ գանձային ունեւորութեան յոյս և ճանքալից ։

Կան տակաւին անդդուրիշ մէկ քանի թերթեր ալ, որք ոչ նուազ աննպաստ դատողութեամբ կ'ընհատեն թաքնիւծ ծրագիրը, և զանի օսմ. կանաւոր շարքը փութառութեան հալ կ'համարին ։

Ահա այս աննպաստ դատողութեանն և անապահովութեան կասկածներն բլլալու են, որք Եւրոպայի և Զիւսառայաբար Լոնտոնի հրապարակին վրայ՝ օսմ. արժէթղթոց վերելքին արգելք և խոչընդոտ մը բլլալէն զատ, նաեւ անոնց անկմանն ու յարգը կտրելուն ալ մինչև մէկ աստիճան պատճառեղած են, և այս պիտի շարունակուի այսպէս, մինչև որ վերջէն բլլալիք պաշտօնական հրատարակութիւններն ու տրուելիք բացատրութիւններն ուղեւանապահութեան և անվտանգութեան կասկածանաց վերին հետքերն ալ վարատեն ։

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Վանայ կուսակալ Հասոն բաշայէն հոս Ազգ. Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կ'ձանուցանէ թէ՛ Ռադէշի կողմերը ժողովուրդը հարստահարող և կեղեքող ճափէր, խռլիթ և այլ չարաբարոյ քրդերն իրենց ընկերներովն հանգեցնէ ձերբակալուելու և վանայ մջ բանտարկուելու են ։

Մշոյ վանահայր Մամբրէն պիւլիքոս ապահովութիւն պա

հանջելով Պատրիարքարանէն որ եթէ իրեն դէմ բացուած գաւառին մէջ ինքն անպարտ ելնէ, Պիւլիք գաւառ ուղեւորութեան ծախուց և այլ վնասուց փոխաւ իրենական հատուցումը պիտի բստանայ իր դատախազներէն, Պատրիարքարանը կրկին հեռագրեր է թէ՛ առանց այդպիսի ապահովութիւններ կանխապահանջելու, պարտաւոր է ամենէն առաջ վարչութեան հրամանին հնազանդելով ելնիլ Պիւլիք գաւառ ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ

ՀՐԱԺԱՐԳԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

(Շաբ. և վերջ տես թիւ 1847)

Եպարգոս.—Անմիջական ինչքնի պէտք է, և ինչ տեսակցաւոր են ։

Պատգ.—Անմիջական պէտք է ապահովութիւնը իրականացնել, զոր կառավարութիւնը ի գործ դնելու համար ամեն զօրութիւն և միջոց ունի ։ Գաւառ մեր ցաւերուն, Հայոց ազգին ցաւերը արդէն Պատրիարքական գրութեամբը հաղորդուած են Բ. Դրան ինչպէս գիտէ Ձեր բարձրութիւնը, մանաւանդ ասկէ 2-3 տարի յառաջ կազմեալ յատուկ Գոմիսիօնի մը խորհրդաժողովեան կենտրոնուած են որոցմէ կրնայ մանրամասն հասկըցուիլ ։

Եպարգոս.—Ձեր ցաւերը Գիւրտերէն են թէ պաշտօնեաներէն ։

Պատգ.—Գիւրտերուն ձեռքով տրդէն սպանութիւնք, գողութիւնք, աւարառութիւնք, լիկանք, բռնաբարութիւնք, առեւանգութիւն և այլ գանաղան տեսակ չարիք կ'գործուին հանապազ, որոց դէմ գրիթէ տեղական բոլոր պաշտօնեայք իրենց անհոգութեամբն ու անտարբերութեամբը թելադիր և և քաջալեր կ'գառնան չարագործաց, թող պաշտօնեայք ի վնաս երկրին և ժողովրդեան գործած զեղծումներն ։

Եպարգոս.—Դուք բնդհանուր տեսութեամբ կ'նկերկայացնէք չարիքները, եւ կ'փափաքիմ որ եղելութիւններ ցուցնէք ։

Պատգ.—Արդէն մինչև ցարդ Հայաստանի ամեն կողմերը պատահած եղելութիւններն օր քստ օրէ Պատրիարքը գրով հաղորդած է Բ. Դրան, նոյնպէս և մասնաւոր դէպքերը, ինչպէս բոլոր 2-3 տարի յառաջ կազմուած Գոմիսիօնին ալ տրուած է, անոնցմէ կրնաք տեղեկանալ ։

Եպարգոսը այս միջոցին կոչել տուաւ իւր խորհրդականը, առ որ հրամայեց ։

Ա. Հայոց Պատրիարքարանէն եկած հարստահարութեանց բոլոր գրութիւններն հաւաքելով, նոյնպէս ասկէց մէկ քանի տարի յառաջ կազմուած Գոմիսիօնի մը գործողութիւնքը, ինչ օր են, ամբողջապէս երևան հանելով՝ Ասիոս երթաւ իր Գոմիսիօնը ճանաչայ չեղած ինձ բերէք ։

Բ. Անմիջական հեռագիրը զարկէք բոլոր կուսակալներուն և բանակաց հրամանատարներուն որ երկրին անդորրութեանն ու ապահովութեանը հոգ տանին և հսկեն, որպէսզի Տաճիկը Գիւրտերէնից և Գիւրտերէնից Տաճիկաց Զնաւ մը չհասցնեն, և ուր որ գաստըք բնաւ միջոցները պակաս են, հոն պէտք է անմիջական օգնութիւն հասցնեն ։

Պատգ.—Հայոց ներկայ Պատրիարքը որ Տէրութեան և Ազգին միօրինակ մեծամեծ ճառալուծիւններ մատուցած եւ բոլոր Հայոց ազգին սէրն ու համակրանքը գրաւած և Տէրութեանէն ալ յարգուած է, իւր անչափ աշխատութեանց և թոխանձանաց հակառակ Աղգին գառնաղէտ վիճակին դարման մը չլինալ բնելու ծանր պատասխանատուութեան առջև չկըրնալով հանգուրծել հրաժարելով գործէ գաղութէ, որմէ Աղգին գործոց բնդհանուր յառաջ եկած է, բստ որում խառն ժողովին առաջնի Պատրիարքի դժուարին է գործել, ուստի այս մասին եւս հարկ եղած դարմանը ի գործ դնել անհրաժեշտ է, որպէսզի Պատրիարքը ի վնասուածութեամբ իւր պաշտօնին գլուխն անցնի ։

Եպարգոս.—Պատրիարքը կը կարծէ որ գործէ քաշուելով Աղգին օգուտ մ'ըրած կըլլայ, զրուցեցէք Պատրիարքին որ իսծի գայ և համարձակ խօսի ինձ հետ, ցաւերն յայտնէ, դարմաններ տալով պէտքէն ինչ որ պէտք է ընել նէ ի միտսին խորհրդադակցիք և ձեռք ձեռքի տալով միատեղ գործենք, այս է իմ պարտքս ։ Միևնոյն երկրին պաշտօնեայնէրն հմը, ես մեծ վէճիր մ'եմ, ինք ալ Պատրիարք մնէ, իրեն հետ երկար և շուտով տեսակցելու պէտք ունիմ, սակայն բստ որում այս տեսակցութիւնը հինգ շաբթի օրուքն առաջ հոս կատարելու ժամանակ չունիմ և այս ալ շատ ուշ է, ուստի եթէ իրեն ձանձրութիւն չբլլար, վաղը կամ միւս օր առաւօտուն ժամը չորսէն մինչև հինգ, աւելի կանուխ չըսեմք որ զինքը չձանձրացնեմք, թող հրամայէ գայ մեր տպաքանքը, որպէսզի զրկուելիք Գոմիսիօնին երթալէն առաջ այս բաններուն վրայ խորհրդակցինք ։

ԸՆԴՀ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՄԱՐՈՑ

ԱՂԴԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԱՅ ՀԱՄԱՐ

Գրեց Հ. Գրիգոր Վ. Գովիկեան
Մխիթ. Ուստի

Վիեննա Մխիթ. Տպարան 1879

Բովիկեան Վիեննա. — Միջին ու
հար Պատմութիւնը մինչև մեր օրե-
րը հասցրնող համառոտ բայց կա-
տարեալ զէպերն, մասնաւորապէս
աղբ. դպրոցաց գործածութեանը հա-
մար շինուած է. — Շատ հմուտ դը-
րութիւն է, ուր յայտնապէս կերկի
գերմանական ճաշակ ու խորհրդ
հմտութիւն. — Ստոր արմէքն այնչափ
աւելի մեծ է, որչափ առաջիններէն
մէկն է ազգին մէջ. իբրև դասա-
գիրքը վառն գի թէև կայ հատ մը
աւելի 50 տարի առաջ հրատարակ-
ուած, բայց բաց անկէ, որ զարկ է
բարձրին հաստատուն գրութիւնէ,
չառ ը գարձայ բռնուած է և Պատ-
մութեան հոգին ու ծածը թող տա-
լով, աւելի զուարճիկաց ու զրոյց.
ներս միտ դրած է, որ պատմու-
թեան չէ՛ թէ էական, այլ երկրոր-
դական, մանաւանդ թէ երրորդական
մտքը կ'ազդեցանին. Ուրիշ այլեւս
տեղիք ու այլապէս ժամանակ հրա-
տարակուած պատմութիւնները առ-
բող չեն, մասնական են, ուստի իբ-
րև գործածութեան մէջ մանկի
գրքեր, հասարակութեան ձեռքը
դնու չին կրնար տրուիլ. — Ուր թո-
ղունք որ մտնենազիրը, շատ մոտ-
գիր հայեցուած մ'ըրած է նաեւ
աղգ. պատմութեան, զոր մինչև մեր
օրերը հասցած է՝ թուականներու
ճշգրտութեամբ. Կ'ստենք ասոր մէջ
նաեւ ազգ. մտնենազրութեան վրայ
բաւական տեղեկութիւններ:

Մաքուր տպագրութեամբ 236
էջ պարունակող սոյն գիրքը համե-
մատութեամբ շատ աճառ է, 2 ֆը-
րանք գնով: Կը ծախուի Վիեննայի
Մխիթարեանց գրադատանայի ի
Բանկայթի և ամեն ազգային գրա-
վճարանաց քով:

ՊԱՏԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶԱՐԴ
Թարգմանեալ ի Գաղղիականէն

Վերջին տունկա—առասպելն պա-
տերազմին վրայով գաղղիներէն լեզ-
աին մէջ մէկ քանի տարբեր հնդե-
նականութեամբ հրատարակուած գոր-
ծերէն ամենէն անկողմնակալն ու
ճշգրտագոյնը Ս. Լ. Պոնի երկն
բնակող սորա հայերէն թարգմանու-
թիւնը տեսար առ տեսար սկսած է
հրատարակուիլ, Արամեան տպագ-
րութեամբ, մաքուր թղթի վրայ,
մեծադիր և քոսածալ խրաքանչիւր
տեսար 2 պատկերաց զարդարեալ:
Սոյն հրատարակութիւնը խառ
հետաքրքրական եւ մրանգամայն
օգտակար գործ մը բնակող, կը հը-
րաւիրուի յարկոյ հատարակութիւնը
մէկ մէկ օրինակ ունենալու անկէ,
որով թարգմանչին աշխատութեան
ու խնամքն արդիւնաւորեալն ալ
պատճառ մը կրնայ:

Ա. տետրը հրատարակուած է
Յնվ. 28ին: Կեղծողն աղղիքն է Ծը-
րէկեան գրատունը գին թերթին
1 շէ. արծաթ:

ԱՂԴ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԶԳԵՍԱՏՈՒՑ

Յ. ԿՐԱՆՊԱՆՈՒՄ և ԸՆԿ.

Նի. քսէք Գալտերմ Թիւ 70

Հալաթիւ

Վիեննայի մէջ շինուած բն-
տիր տպարաններ կ'ծախուին թէ
մեծ աքանակ և թէ հատով,
գոհացուցիչ գիններով:

Լալոյի կ'ծախուի ԵՆԻ-ՃԱՄԻ ՉԻԼԻՆ-
կերէր ճառագետ թիւ 2 Ո Ղա-
կոսեան գրատունը և ուրիշ գրադա-
նաւաց քով:

Գին 1 ֆրանք

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՏԵՅԵԱՆ
ԺՈՂՔԻ ՊԱԼԱՄՈ
ԹԱՐԳԱՆԵՑ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՅ. ԵՍՏՄԱՆԱՆ
Աղղիական Տիւմա գաղղիացի
մեծանուն վալասանին գրէն ելած
սոյն գործին ծրագրէն է վերջին հա-
տորն ալ իջմիլի Տէպէեան եղբարց
տպարանէն ի լոյս ընծայուելով Պոլիս
հատու է: Այս գեղեցիկ վէպին մէջ
ուր Լալի թիւի կեանքը, մարքը ու
վարձանը նկարագրուած է, հետ
զհետէ կ'ներկայանան Վալթեա եւ
Ռուսա՝ անցեալ դարուն այն երկու
մեծ մարդիկը, թագուս գիտութիւնն
ներ կ'այտնուին, Մասնաց օթեակ-
ները օտարին առէն կ'ըստարին: Ա-
մեն կարգի և հասակի մարդ իւր
այրած նիւթը հոն կ'դնէ ինն:

Կը ծախուի լիւնի ճամբ 2/3ին.
կ'ըլլէր ճառագետ թիւ 2 Ս. Ղալա-
սեան գրատունը և ուրիշ գրադա-
նաւաց քով:
Գին 2 ֆրանք 23 անթ.

ԿԵՅԼՈՒ ԹԵԼԼ
ՈՂԵՐԳՈՒԹ. Դ ՀԻՆԵ ԱՐԱՐՍ

Թարգմանեալ գաղղիերէնէ
Միւսիւ Ա. Կեղեցի
ԱՆԴԱՄ
Քարտու. զարաց գիւտնին

Արտագ. գործոց պաշտօնատան
որ ի Ռ. Գուռն

Շիւէր գերմանացի հոգաւար
հեղինակին բնորդ գործերէն մին
եղաղ սոյն ողբերգութիւնը մէկ ննաց
թղթագրամի կը վաճառուի Վ. Յ.
Մարգարեանի գրատունը Մէրճան-
ջարը թիւ 57 և ամեն գրադատա-
նաց քով:

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
ՅՈՐԻՆԵՑ Մ. ՄԱՄՈՒՐԵՆ

Բազմաճմուտ Մամուրեան էֆ. ի
սոյն 140 երեսէ բաղկացեալ Նոր
գործը որ իւր կատարելութեամբ կը
յուշատմէ թէ մուտ պիտի գտնէր
Լոր ազգ. վարժարանաց մէջ, Եղիւ-
րի Տէպէեան տպարանէն հասած ըլ-

ՇԱՊ
ՄՈՒՀԱՐԵԳԵՍԻ ՀԻՔԵԱՅԵՐԻ

Հեղինակութիւն
ՊԱՐԴԱՆ ՊԵՐԻ

Վ. Ե. Վարդան Պէյի գրէն
ելած սոյն բնորդ պատմութիւնը գոր-
միչև հիմայ թէրճէ մանր—էֆեար
լրագրոյն մէջ մաս առ մաս կը հը-
րատարակուի, այս անգամ կրկին
սորազրութեամբ թերթ առ թերթ
հրատարակուի սկսած է մաքուր
տպագրութեամբ, և որուն ութը ե-
րեսէ բաղկացեալ մէկ թերթը 2
իսուն փշշոց և տասը թերթերէ
բաղկացեալ մէկ հատը մէկ 20 օղ
թղթագրամի կը ծախուի հետեւեալ
տեղերը:

Պոլիս Էմին Խօնի Սոհր Պողոս
աղայի խանութի, Պալա—միլի ճառ-
տէսի գրադատանաց խանութները,
Երայ Միծ փողոց ձիադահլուռաց
խանութները, Փարսա—Պաշի ձիա-
դահլուռ Աղղիէսա աղայի կրպակը,
Թէ՛ Պոլսոյ և Թէ՛ Ղալաթիոյ լրագ-
րագրութեանաց քով:

ՀԱՐԱԹԻՒՄ ԳԾ. 7 ԳԵՄԵՐ.
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԴ.

Բաց	13 38
Գոց	13.30
Բարձր գին	13 38
Յած գին	13.25
Թղթագրամ Բաց	430 00
Բարձր	434 20
ցած	428 20
Ժամը 11	433 00

Փոխ. 63ի	Փր. 070 00
» 65ի	» 082.00
» 69ի	» 080 00
» 73ի	» 074.00

Պանձատում	24 50
Ստիւթէ Ժէնէրալ	4 22
Ստիւթէ Թիւման	3 00
Պանք տը Բօնաթ.	6.16
Բրէտի Ժէնէրալ	5 15
Թրամիլէյ	1.85
Բուս. երկաթուղի	49 25

ԸՆԴՀ. ԴՐՈՐՈՅ
(Ուս. — 100 ու. — 1 — 1)

Անգլ. աւիլ	109.28
Գաղղ.	87.10
Բօլ	89.08
Բարդոն արծաթ	16.20
» թղթագրամ	09.00
Բրէտից	51.10
Հինգիսց	24.00
Մէթալիք	24.20
Ճերմակ մէճիւ	07.25
Պղինճ	184.00

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ
ԳՏԵՆՈՒՄ
ՈՒ
ՊԱՆԱՍԵ

Կոչուած ցուի գեղը բոլորովին
բուսեղէններէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը դոր-
ծածուի ու բազմաթիւ ցուեր ու հի-
ւանդութիւններ չուտով կը բօկէ,
ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ ֆոլի, Բաւառե-
սի, մէլլէի կամ լիլիքներու ցուեր.
ու նաեւ Թանը, Բաւրա և այլ ա.
մասուն հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս գեղէն խմելու են հե-
տեւեալ կերպով: Կէս գաւաթ խորի
մէջ, զիւր ապուրի մը զրգալէն աւելի
չափար, վրան լիցուր անուշի զրգալ
մը քանասէ աղէկ մը խառնէ ու
խմէ:

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ուսեցիի համար գեղը վերայնալ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը մէկ կամ
երկու անուշի զրգալ այն բաղադ-
րութեան խմ. Բօլսոյսի, Բիւմա-
թիլի, Ուսի ցուի, Սաւառի ոկ
տեսակ տեսակ կանակի ցուերու հա-
մար դուրսէն փոխուէ քսելով աղէ-
մը շիւրու է: Այլապի ցուի համար
քիչ մը բամբակ ծանակի մէջ
թաթիկով ցուած սկսպին վրայ
գնելու է:

Ամեն տեսն երկրոր ցուի մը հա-
մար գուրսէն փոխուէ քիչ հարկ
կրկն, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւել-
ի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:
Խորմույ պրուած կամ ճօղու-
ած տեղերը բժշկելու համար փոխ-
ցը պատահածին պէս փոխուէին
վրան աղէկ մը լիցնելու է: Գլուտ-
կով ելն, կարուած վերքերը բժշկե-
լու համար՝ արիւնը չարած չուտով
մը վիւթը կապելու և ցալին վրայէն
փանաթ լիցնելու է մինչև որ Լաւմը

Թրջի փանաթն նաեւ արեան շրջա-
նը նարագացնէ ու բոլոր բնութիւնը
կը զօրացնէ:

Այս գեղին օգտակարութեանը
վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը
համարուի, գործածողները զայն
միշտ կը գովեն, ուղղորդ կրնաւ ան-
ձամբ փորձել. գինն աժան է: Կը
ծախուի Միւսեան և Ընկերաց Ա-
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղա-
լաթիւ կ. Պոլսոյ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՌԱՍԱՆ ԿԵՍԱՐԱՑ
ԴՈՐՍ ՍՈՒԵՏՈՒՐՈՍԻ
Թ—Է ԼԵՒԵՅ Ե. Ս. Ս.

Սոյն պատմութեան երկրորդ
և վերջին հատորն ալ իզմիրի
Տէպէեան եղբարց տպարանէն
ի լոյս բն ալուելով, կ'ծախուի
ԵՆԻ-ՃԱՄԻ ՉԻԼԻՆԿԵՐԵՐ ճառ-
ագետ թիւ 2 Ս. Ղալաթեան
գրատունը, և ուրիշ գրադա-
նաւաց քով: Գին 1 ֆրանք 25
անթ/թիւ:

ՈՒՍԱԼԻ
ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՐԱՌԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԵՑ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Ահաւանի գեղեցիկ միթոս մը
Մամուրեան էֆ. ի աշխատասիրու-
թեամբ մուտ գտնելով մայրենի լեզ-
ուի ուսման մէջ, կ'աւանդորդէ ա-
շակերտները շարադիր լինելու, չըս-
պանելով որ անոնք քերականութեան
տաղտկալի չլինեն անցին:

Այս գրքովը Զմիւռնոյ Տէպէ-
եան եղբարց տպարանէն ի լոյս ըն-
ծայուելով կը ծախուի թէ՛ ԵՆԻ-ՃԱՄԻ
ՉԻԼԻՆԿԵՐԵՐ ճառագետ թիւ 2, Ս.
Ղալաթեան գրատունը և ուրիշ գրա-
րադատանաց քով: Գին 50 անթ/թիւ:

ՆՈՐ ՕՐԱՅՈՅՑ
1 8 7 9

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

Կ'ծախուի գին 20 փարա մէճիւ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՅՈՅՑ
ՊԱՏԵՐԱԶԱՐԴ
1 8 7 9

ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

Գին 40 փարա մէճիւ

ՏԳԷԼԻՔ ԶԵՐԷԼԻՔ

15 կենդանագիր պատկերներով
զարդարեալ սոյն ընդամակ օրացոյցը
բաց ի բուն օրացոյցէն կ'պարունակէ
նաեւ վերջին Ռուսո—Տոնկական պա-
տերազմին համառոտ պատմութիւնը,
առողջապահական ամենակարեւոր
գիտելիքներ, բարոյական սկզբունք,
ներ, խոյթման և այլաժի գեղեր,
վիշապաւոր ճճիւնը լիցնելու կերպիւր:
Առանցմէ զատ ազգային նշանաւոր
բանաստեղծ Գալաւ Գաթիպայի
«Նայիրու թագ» վերագրով մէկ
նախադրելի ստանաւորը:

Կ'ծախուի Զարդարեան վաճա-
ւատունը, Սուլթան Համալ փողոց,
Սուր Էֆէնդի խանի դիմաց, թիւ
1 և գրադատանաց քով:

ՏԵՐ ԵՆ ՊԱՏԵՐԱԶԱՆԱՏՈՒ
ՊՈՂՈՍ ԲԻՐԵՃԱՆԵՆ

Հալաթիւ Ռերշմիլէ—Բա-
ղար Պաքըր փողոց թիւ 12: